

Ellenforradalmi napok

az Újszegedi Kender- Lenzövényben

— VI. —

Egy héttel november 4-e után néhány áldozatos kommunista megkezdte az üzemi MSZMP-szervezet megalkotását. Ekkor, s még ezután is jó ideig a munkástanács vezérei — Királyházi, Patai, és cimboráik — határozottan partellenes tevékenységet folytattak. Egyáltalán nem titkolták nézetüket: „Az üzemből nem kell pártszervezet”. Ez az álláspontjuk is világosan mutatja, hogy a szocialista építés emlegetése csak szándékaik leplezésére való volt. A vezérek beépített emberei — Becker Antal, Bertus László portás, — a kommunistákat vigyázó szemekkel kísérték. Arról is jelentést tettek, hogy hol, kikkel beszélgettek a kommunisták. Az ellenforradalmi hatás és ténykedés akkor és még hetek múltán is érezhető volt az újszegedi gyárban.

A megfélemlítés, a lelki különféle eszközökkel is megkísérelték Királyháziék távoltartani az embereket a párttól. A rendkívül nehéz helyzetben november 28-án mégis megtartotta a Magyar Szocialista Munkáspárt üzemi szervezete első taggyűlését. A taggyűlésen részvevőkről Királyháziék külön névsort készítettek, hogy az első adandó alkalommal lehetetlenül tegyék őket. Közvetve, vagy közvetlenül igyekeztek lebeszélni a munkásokat a pártba való belépésről. Többször előfordult, hogy kommunista munkásnőt olyan beosztásba tettek, és olyan munkakörülményeket teremtek számára, hogy nem tudott keresni. Vagy gyakorta hangzott el az ilyen célzás, sokat sejtetően: „Majd egyszer még keservesen megbánja, hogy a pártba lépett.”

Ebben az időben azon fondorlatoskodtak a „munkástanács” hangadói, hogyan lehetne a magyar karhatalomnál szolgálatot teljesítő embereket a gyárból elküldeni. Ennek végrehajtására a gyár jogtanácsosát is többször felkértek, hogy segítséget kérjék ehhez. Az üzemi jogtanácsosa azonban nem helyeselte az üzemből a karhatalomnál szolgálatot teljesítőket elbocsátását. Erről letettek hát, azonban azon mesterkedtek, hogy ne kapjanak fizetést a karhatalmisták, ellentétben a vonatkozó kormányrendelettel.

A „munkástanács” vezérei a gyárban — követve a nagybudapesti munkástanács irányítását, — burkoltan azért szorgoskodtak, hogy a gépeket újból leállítsák december 11-én és 12-én. December 11-én délelőtt kis időre leálltak a gépek. A kommunista és az öntudatos pártönkívüli munkások azonban termeltek. Ez a példa ragadós volt. December 11-én délután a kultúrteremben gyűlés volt. A munkások ezen a gyűlésen kivétel nélkül a munka továbbfolytatása mellett szavaztak.

A pártszervezést azonban Királyháziék, Pataiék továbbra is a legkülönbözőbb eszközökkel akadályozták. A kultúrterem használatát a kommunistáknak nem engedélyezték, a pártirodát pedig az általuk vásárolt rizs rak tározására utalták ki. Ezzel egyidőben állandóan felszínre tartották a műszakiak béreproblémáit, teljesíthetetlen feltételeket szabtak, hogy így is nyugtalanítsák a kettéseket. Mi volt ezekben a demagóg követelésekben? Például, hogy minden művezetőnek legalább két szoba, összkomfortos lakás jár, azonban kívül tüzelő a pincébe hordva, továbbá villanyvilágítás — mindez persze magasabb fizetés mellett és egy fillér térítés nélkül.

A pártszervezet megpróbálta felvenni a kapcsolatot a munkástanácsal. Pataiék kerekén kijelentették, hogy

nem tárgyalnak a pártszervezettel. Megtoldották ezt azazal is, hogy az üzemből nem hajlandók beengedni a városi intéző bizottságtól érkező pártszervezőket. Január végén a munkástanács irányítói vezényletére erőszakolt módon „tárgyaltak” ismét a racionalizálást. Ekkor a munkástanács hangadóinak erőszakos módon majdnem sikerült keresztlövniük, hogy a racionalizáltak túlnyomó többsége a párt tagjai közül kerüljön ki. Tehát a racionalizálás ismét csak ürügy akart lenni a kommunista dolgozók, szakemberek eltávolítására.

A „munkástanács” hang-

adói „hazafiúi” buzgalomból gondoskodtak saját fizetésük emeléséről. Például Hegykői Károly órábère 30 százalékkal lett magasabb, ugyanúgy, mint Tápai Szilveszteré. A nagyszájúak, a vezérek mellett hangoskodók jutalmazása így történt.

A pártszervezet, miután képviselőjét nem engedték be Királyháziék a munkástanács ülésre, levélben hívták fel a munkástanács figyelmét, hogy igazságosan, a dolgozók érdekében alakítsák ki a béreket. Királyházi erre írásban válaszolt és visszautasította a pártszervezet észrevételét, mint illetéktelen beavatkozást.

(Folytatjuk)

MIKOR INTÉZKEDNEK a kisteleki kenyérüzem felettes vezetői?

Tűrhetetlen állapotra derített fényt a tanács vizsgálat

Kisteleken, a községi tanács végrehajtó bizottsága már több esetben foglalkozott a sütőüzem munkájával. Fontos volt ez azért, mert a lakosság részéről hosszú idő óta rengeteg panasz hangzik el a kenyerek rossz minősége miatt. Gyakran süllenek, keletlenek az üzletekbe ki szállított kenyerek, s bennük nem ritkán mindenféle szemetet, hulladékanyagot is találunk. A községi tanács fáradozása mindeztől azonban csaknem teljesen eredménytelennek bizonyult a kenyér minőségének megjavításával kapcsolatban, a sütőüzem keményfejű vezetőivel szemben. A kenyér a faluban mindmáig sem javult. A sütőüzem vezetője egyszerűen el sem jön a tanácsülésre, ahol üzemenek hibáiról, fogyatékoságairól tárgyalnak. A kisteleki kenyérüzemben folyó áldatlan állapotokról a járási tanács kereskedelmi csoportját is értesítették, de határozott intézkedés eddig innen sem érkezett. Vajon meddig késik még??

Piszkos, szeméti mindenütt

Az üzem vezetői eddig azt mondták, azért nem tudnak jó kenyeret sütni, mert kevés a vizük. Ezért a községi tanács köztségfejlesztési alapról 27 ezer forintot költséggel feljuttat egy artézi kutat, most már nincs vízhiány a pékségben, de jó kenyér sincs még most sem.

A községi tanács a közelmúltban bizottságot alakított a kenyérüzem munkájának felülvizs-

gálására. A bizottság a lisztrak-tárat piszkos, pókhálós állapotban találta, szemmel láthatólag egy éve nem volt a helyiség tisztességesen kitakarítva. A zsákok egymásra voltak dobálva. A dagasztó részlegről a kivásvá takarítatlan volt, a por és a legyek lepték. A sósládában a só tetején egy rozsda mérleg hevert, a hozzátartozó ugyan- csak rozsda súlyokkal együtt.

Hogyan kerül a cipő az asztalra?

A dagasztóasztal tetején egy pár koszos cipő pihent és két kosárra való szemetes söpredékliszt. A szitalóládában a feldolgozásra kerülő liszt tetején hasonlóan szemetes söpredéklisztet találtak. A szakajtódények a fűtőhelyen heverték. A salak és a pernye lepte őket. Az ilyen edénybe nyilván nem ragad bele a tészta. Piszkosnak találta a bizottság a kenyértároló helyet is. A munkaruhák is olyanok voltak, hogy azokban kenyérüzemben egyáltalán nem szabadna dolgozni. A WC, a fürdőszoba tisztasága szintén felháborító. A bizottság ellenben nagyon is tisztának találta a személygyűjtő-helyet, melyet egy évvel ezelőtt építettek, azonban eddig még ki sem próbálták!

Éberség?

Az ellenőrzés alkalmával az üzem vezetője éberségre hivatkozott, s tiltakozott a vizsgálat ellen. Helytelenítette a körzeti orvos és a bizottság többi tagjainak ellenőrzését, mondván, ehhez nekik nincs joguk. Ő csak a vállalat felső vezetőinek van alárendelve. A tanács azonban a tiltakozás ellenére is ellenőrizte, ezt a jogát a tanács-törvény is biztosítja. A bizottság tagjai most 25 ezer ember nevében — akik ebből az üzemből kapják a kenyeret — kérdezik: mikor intézkednek már a kisteleki kenyérüzem felettes vezetői, s mikor kaphat már végre a falu tisztességesen, s a megfelelő előírások szerint elkészített kenyeret?

Rovó Géza
v. b.-elnök

Kisajátított földek, kitermelt erdő, megépített pálya és

hatezer ember várja a vonatot Gátsarkon

— VÁLASZ EGY LEVÉLRE —

A Délmagyarország június 16-i számában cikk jelent meg, amely a többi között arról ír, hogy Ásotthalom déli határának sok ezer dolgozója meényire várja a megépített gátsori pályán a vonatok zakatolását. Várja, mert addig nem érezheti ezen a téren is messze maga mögött az eltemetett úri világ keserű emlékét.

Nincs hitelkeret

A tudósítást, már megjelenése napján, igen nagy érdeklődéssel tárgyalták a halasteleki iskolától déli irányban, a már tíz éve megépített pálya mentén lakó dolgozók és a terület peremén létesített állami célgazdaság vezetői. A spontán kialakult egyetemes vélemény alapján másnap a küldöttök egész sora kereste fel a cikk ott dolgozó szerzőjét. Tíz nappal később pedig érdekes levél érkezett a szerkesztőségbe a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium építés- és pályafenntartási szakosztályától. Ebben a cikkre válaszolva közlik, hogy »Ásotthalom—Kelebia állomások közötti vasútvonal létesítésére tanulmányok folynak«, de létesítésére a közeljövőben nem tudnak hitelkeretet biztosítani.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan figyelmeztet érdemli kijelentések hangzottak el a cikk szerzőjéről a környékbeli dolgozók részéről. A sorok írója jólmérire valamennyit, hiszen köztük él, velük dolgozik, és tudja, hogy akik az újság nyilvánosságát kérték tőle mindannyian a szocializmus építésének hívei, sőt többen a népi hatalom régi harcosai, akik a tavalyi ellenforradalmi napokban is elismerésre méltó magatartást tanúsítottak az állami vagyon megóvása terén.

— Mint éhez a kenyeret, szomjazó az üdítő vízü forrást, vagy a beteg a gyó-

gyulást, úgy várjuk mi, gátsoriak a vonatok megindulását, legalább az állami pénz-céset célgazdaságáig. Ez mindössze öt kilométernyire van a halasteleki vasúti megszakadt végponttól — hangoztatták a megjelentek: Szűcs Illés, Krisztn József, Savanya Antal, Horváth István, Horváth Béla, Borsos Imre, Koszó Tamás, Tári János és sokan mások, akiknek élete összefügg a nagy célgazdaság életével.

Társadalmi munkával

Mindannyian mérlegelni tudják, hogy hazánkban milyen nagy károkat okozott az ellenforradalom, s ennek tudatában tették hozzá:

— Amit most kívánunk, az a fokozott munkateltjesítményünk lehetősége nyomán gyorsan megtérülő befektetést jelent. Ezenfelül kések vagyunk társadalmi munka formájában a MÁV segítségére szelni.

Hasonló áldozatkészségét fejezte ki a Csongrádvidéki Állami Pincegazdaság igazgatósága. Közölték, hogy öt motorizált és nagyszámú lófogatos járművet ajánlanak fel a még szükséges egy kilométernyi pályatest megépítéséhez. Érthető ez, mert hiszen évente mintegy két-három száz megbetegedett dolgozónak Ásotthalomra való beszállításával kell számolnia, ami két lónak és egy-egy kocsinak évi 200 napos teljes munkakészsét jelent. A gyümölcs- és szőlőtermelésre beállított gazdaság további súlyos vesztesége azáltal keletkezik, hogy gyümölcs termését csak megkésve és minőségi romlással tudják elszállítani. Érkező szükségleteit pedig szintén nagy nehézségek árán kény-

hangulatot teremtettek, hogy ennek a maximumát kell a bérézésre fordítani. Körülbelül így is történt, s erről meggyőződhet bennünket az is, hogy a szövetkezetek ebben az időben tartózkodtak a beruházásoktól, az akkumulációtól, s az volt a jel-szó: »Amit bírunk, vigyünk!« Hogy minél többet »vigyünk« egyes szövetkezetekben még az ártárgyástól sem riadtak vissza.

Szemléletesebb példákat is említhetünk a meggyőzéshez. Egyes szegedi szövetkezetekben az egyhavi átlagkezeset abnormálisan megemelkedett a múlt év harmadik negyedévéhez képest. Hangsúlyozni kell, hogy az akkori kereseti állagszint nem voltacsony. A Szegedi Vas- és Fémipari KTSZ-ben májusban 430, az órásknál 338, az Orvosi Műszer KTSZ-ben 443, a Kovács-Bognár KTSZ-ben 419 forinttal növekedtek a keresetek — átlagosan. Ez a megengedett 10–15 százalékos béremelésnél jóval magasabb. A felsorolásba kívánczik még a Gumiipari KTSZ 530 és az Épület- és Bútorasztalos KTSZ 400 forintos béremelése. Ezekben a szövetkezetekben a múlt évi átlagkezeset 1500–2000 forint körül mozgott.

A nagyarányú bérlazulásnak egészen különleges, kiugró jelei is voltak. Egyes szövetkezetekben 4500–6000 forintos havvi kereseteket is el tudtak érni némelyek.

Mint mondtuk, április és május folyamán megkezdődött a kiegyenlítés a kisipari szövetkezetekben is, de korántsem általánosan, hanem csak helyenként — mind ezt a májusi fizetési arányokból érezkelhetjük is. A szemléletes példák mind azt igazolják, hogy a helyes irányok kialakítása érdekében sürgősen intézkedni kell, mert a jelenlegi bérzavarkodás a szövetkezetek vegetálásánál többet egyelőre nem ígér, márpedig nem máról holnapra elő és felbomló létalapra van szükségük a szövetkezeti dolgozóknak sem, hanem olyan biztos, emelkedő gazdasági alapra; amellyel később ismét reális feltételeket tudnak teremteni az újabb és újabb pozitív bérkorrekciókra.

Miért hagyták abba?

A környékbeli dolgozók azt is hangoztatják, hogy a MÁV-nak annak idején, 1943-ban, amikor hozzákezdett a vasútvonal további építéséhez, feltétlenül meg kellett lennie az anyagi fedezetének, különben nem tudta volna kisajátítani a szükséges földterületet, kiirtani az útjába eső erdőket és elvégezni a pálya alapítványának költséges felkubikolását. Ezeket a főmunkálatokat már 9 éve nemcsak elkezdte, hanem egészen be is fejezte, sőt a sínek felfektetéséhez is hozzáállott a MÁV, amikor a környék nagy megdöbbenésére 1948. június 28-án nem egészen ismert oknál fogva szélnek eresztette a kubikosokat, és a már elvégzett költséges beruházások ellenére véglegesen beszüntették a munkát. Talán nem ártana tisztázni az esettel kapcsolatos híreszteléseket, a munka beszüntetésének okát is, de a legfőbb, hogy találjanak módot a megkezdett munkálatok befejezésére. Vasúti közlekedés hiányában ugyanis e környék dolgozói kizárva érzik magukat a népi államunk által nyújtott kulturális fejlődésből.

Mindehhez tegyünk még hozzá egy bizonyára egyedülálló esetet. Múlt ősszel az ellenforradalmi pusztlások megfélemlítésére odaírányított szovjet csapategységek parancsokra hiába kereste a bajai és a szegedi követést összekötő, harckocsik által járható műút 6 kilométeres szakaszát, mert a valóban csak homokot talált,

Ormos János